

YETİŞTİRİCİ KÖRLÜĞÜ

Yazan William Given

Çeviren İlker Ünlü

O eski güzel günlerde, hala o kadar geçmişi hatırlayabiliyorum, “yetiştirici körlüğü” terimi köpeklerinin mükemmel olduğunu, onların hiç bir yanını geliştirmeye gerek görmediklerini ve bunu dinlemeye hevesli herkese ısrarla anlatan kişiler için kullanılırdı. Bugün bu tanım daha da karanlık ve endişe verici bir noktaya varmış görünmektedir.

Sadece en kıt akıllı yeni yetmeler köpeklerinin tamamen hatasız olduğunu düşünebilir. Bu, günümüzde yetiştirici körlüğü artık rastlanmadığı anlamına mı geliyor? Kesinlikle değil! Modern ve yüksek teknoloji bir dünyada yaşıyor olsak da bu sorun en az eskisi kadar sık rastlanmasının yanı sıra sanki bana hiç bir tedaviye cevap vermiyor gibi geliyor.

Kör Yetiştiriciler

Kör yetiştiricilerin ağız, sanki dürüstlük ve ahlak onların tek rehberiymiş gibi, çok iyi laf yapar; ancak hiç onları konuşurken dinlediniz mi? Hadi A Yetiştiricisine bir bakalım; Kendisi muhteşem bir şampiyon köpeğe sahip olsun. Yine de mükemmel köpek var olmadığı göz önüne alırsak bu köpek de mükemmel değildir. Bu köpeğin nispeten dar bir göğse sahip olduğunu varsayalım. Yetiştirici A, bu gerçeğe hali hazırda övünmese bile köpeğinin mükemmel bir göğüs yapısına sahip olmadığını da söylemez. Bu konuda sıklıkla sessiz kalır. Onun yerine, doğru göğüs yapısına sahip her köpeği standard dışı olduğunu ilan edip bunun ırkın gen havuzundan temizlenerek değişmesi gerektiğini vurgular. Doğru göğüs yapısına sahip bir dişi, köpeğiyle çiftleştirilmeye getirildiğinde dişiye şöyle bir bakar, kendi kendine birşeyler mırıldanır ve kararını verir: “Evet, onun şampiyon köpeğimle çiftleşmesine izin vereceğim. Böylelikle belki de benim köpeğim senin köpeğinin yanlış göğüs yapısını düzeltmeye yardımcı olacaktır.”

Şimdi B Yetiştiricisine geçelim. Köpeğinin hatalarını kabul eder; ama sadece eksik dişler, zayıf sırt çizgisi ya da birbirine yakın topuklar gibi küçük olanlarını. Evet, ne kastettiğimi anladınız. Köpeğinin sahip olduğu tüm hatalar önemsizdir. Yine de bu

küçük sapmaların varlığını kabul eder. Dolayısıyla olaya açık fikirlilik ve dürüstlikle yaklaşıyor izlenimi verir.

Yetiştirici C ise Yetiştirici B'nin yakın akrabasıdır; ancak onda daha çok tüccar kafası vardır. Köpeği ırk tarihindeki en ince kemiklere mi sahiptir? Evet kesinlikle. Kendisi de bunu bilmektedir; ancak, dikaktinizi çekerim, konuşmalarına bir kulak misafiri olun: “Evet, köpeğimin ciddi şekilde ince kemikli olduğunu biliyorum; ancak üretim programımın şu aşamasında daha güçlü sırt çizgisine odaklanmalıyım. Bu nedenle onun bu hatasını bir kaç nesil görmezden geleceğim.”

Yetiştirici D genel dengeye takmıştır. Onun için tek önemli olan budur. Köpeğinin standarttaki tüm hatalara sahip olduğunu ona gösterseniz bile tavrı gayer pasiftir: “Tabii ki gözleri daha koyu renkli, sırt çizgisi yere paralel olmalı; ama genel denge benim için çok daha önemli.” Bu noktaya geldiyse herhangi bir melez köpek bile genel vücut dengesine sahip olabilir ama bu onu safkan bir köpek yapmaz. Irk tipini görmezden gelerek sadece ringde o akışkan yürüyüşe göre üretim yapmanın bir anlamı yoktur.

Peki Yetiştirici E'ye ne dersiniz? Tek bir hatasından dolayı köpeğin tümünü eleştiri yağmuruna tutar: “Harika bir köpek olduğunu düşünebilirsin ama o patileri gördün mü? “YAYVAN basmıyorlar mı?” Hiç bir köpeğin mükemmel olamayacağı gerçeğini unutmamıştır. Bu tip biri pire için yorgan yakan insanlardandır.

Bir de Yetiştirici F vardır. Yetiştirici E 'nin küçük kardeşi gibidir: “Tabii ki o köpek kare tamam da bunun tek nedeni bacaklarının kısa olması...ya da çünkü beli çok kısa.” Veya, “tabii ki patileri iyi çünkü bilekleri zayıf.” Yetiştirici F usta bir hakem midir? Muhtemelen değil. Cehaletini kapatmak için sahip olduğu o azıcık bilgiyi kullanan kıskanç biri midir? Muhtemelen evet.

Ve son olarak Yetiştirici G'ye bakalım O sadece tek bir özelliğe odaklanmış bir yetiştiricidir. Ya dişleri tek tek sayan bir dişçi, ya da kafanın biçimine takmış bir kafa avcısı veya elinde mezurayla köpeklerin göğüs çevresini ölçen bir göğüs adamı olabilir. Onun için bu özelliklere sahip olmayan her köpek sadece pet kalitedir. Kendi köpekleri ya da tercih ettiği tip köpekler sadece bu kriterlere göre seçilir: “O iyi bir köpek çünkü dişleri tam ve doğru ışırsa sahip” ya da “Çok iyi bir köpek! Şunun göğüs yapısına bir bak.” Köpek hangi özelliğe sahipse ya da değilse onun aradığı o özelliğe

sahip olduğu sürece onun için iyi bir köpektir. Köpeğin bütününe asla bakmayı başaramaz.

Kör yetiştiricilerin pek çoğu kendilerine göre yürüttükleri mantığa sahiptirler ve bunu pek çok kereler duymuş olmalısınız.: “Tercih ettiğim tip işte bu.” Ama zaten sadece bir tane standard yok mudur?

“O ben değilim dedi,” kör adam.

Yetiştirici ve yarışmacı olarak geçen 30 kusur yılda tek bir yetiştiricinin bile bende yetiştirici körlüğü var dediğini duymadım. Sıklıkla insanların “kendi köpeklerime gelince çok daha ince eler sık dokurum” dediklerini duyabilirsiniz. Bunun doğru olduğunu biliyorsunuz. Muhtemelen bunu siz de söylemişsinizdir. Ring kenarında ya da dernek toplantılarında “şu şu’nun iflah olmaz yetiştirici körlüğü var,” ya da “bak falancaya. Köpeklerinin muhteşem kafaları var ama o dik omuz acıları ve birbirine yakın topuklarla köpekleri ortalamadan öteye geçemiyor,” dediklerini hatırlıyor olabilirsiniz.

Benim zamanımda birilerini yetiştirici körlüğüyle itham etmek onların üretim programına burun kıvrımakla aynı anlama gelirdi. Bugün ise buna başka bir anlam daha yüklenmiş durumda: “Falancanın köpekleri ringteki tüm köpeklerin çok altında olmasının yanı sıra o kişi bunu anlayacak zekadan da yoksun,” denmeye başladı. Kısaca sadece o yetiştiricinin ürettiği köpekler aşağılanmakla kalınmıyor aynı zamanda hakketmediği şekilde karakterine de hakaret edilmiş olunuyor.

Gerçek Yetiştirici Körlüğü Nedir?

Gerçeği söylemek gerekirse benim için bu herşeyden önce öncelikleri belirlemekle ilgilidir. Bunu söylememin nedeni kendi köpeklerime bakıp hatalarını sizinkilere oranla ölçüp tartabilmiş olmam. Sizin köpeklerinizin güçlü ve zayıf yanları benimkilerinden biraz daha farklı. Önemli olan artı ve eksileri dengede olması.

Harika bir kafası ancak zayıf arka bacakları olan bir köpek ile harika arka bacak acıları ancak ortalama bir kafası olan bir köpek aynı mıdır? Irk hakemlerinin ve biz yetiştiricilerin köpeğin ırk tipine uymasının yanı sıra güçlü ve zayıf yanlarını iyi ayırt edip standarda bağlı kalarak önceliklerimizi belirleyebilmemiz gerekmektedir. Aynı hedefe doğru hareket ediyor olsak da sizin önceliklerinizin benimkilerle aynı olmayacağına garanti ederim.

Yetiştirici Körlüğünün yarattığı riskler nelerdir?

Yetiştirici körlüğü aşağıdaki risk kategorilerine giren yetiştiricilerde çok daha sıklıkla görülür:

- **Kendi köpelerine aşık olmuş yeni yetme yetiştiriciler.** Bu yetiştiriciler genellikle ırkı geliştirmek için değil çok sevdikleri köpekleri gibi bir yavruları daha olsun diye üretim yaparlar..
- **Hayatlarının her anı köpeklerinin çevresinde dönen yetiştiriciler.** Yaşamlarındaki genel anlam eksikliği köpeklerini hayatlarının merkezine koyarak gidermeye çalışırlar. Bu durum, kişinin muhakeme yeteneği ve objektifliğini ciddi şekilde gölgeler..
- **Köpek gözü olmayan yetiştiriciler.** Çoğu çok başarılı yetiştiricilerin güçlü birer köpek gözü vardır. Eşimde olduğu gibi çiftlikte büyümüş kişiler doğal olarak iyi bir hayvanın neye benzediğini kolaylıkla görebilir. Benim gibiler iyi bir köpek gözüne sahip olmak için yıllarca okuyup araştırarak bu becerisini geliştirmek zorundadır. İyi köpeği gördüğünde tanımlayamayan bir yetiştirici asla doğru şekilde yapı ve hareketi değerlendiremez.
- **Geçmişte başarı kazanmış ancak artık gerçek kalitede köpek üretmekte zorlanan yetiştiriciler.** Bazı yetiştiriciler üretim kariyerlerinin başında belirli başarılar kazanmış olabilir. Bu durum bir sonraki şampiyonlarını üretmede onlara sadece tek bir bakış açısı kazandırmış olabilir. Bu da daha sonraki yıllarda mantıksız riskler almalarına yol açabilir.
- **Az sayıda köpekle çalışan yetiştiriciler.** Küçük yetiştiriciler az sayıda köpekle çalıştıkları ve hep aralarından seçtiklerinden üretim programlarındaki problemleri daha az sıklıkta gördükleri düşünülür. Bu bir risk faktörü olsa da bunun tek başına bir neden olduğunu düşünmüyorum. Ellerinde daha az köpek olduğu için köpeklere hergün daha yakından bakma ve gözlemlene imkanlarının olması onlar için bir avantaj da olabilir.

Yetiştirici Körlüğünün Tedavisi var mıdır?

Çoğu hastalık gibi zamanında fark edilirse tedavi edilmemesi için hiç bir neden yoktur.

- **Genel denge ve ırk tipini kaybetme tehlikesine karşı üretim programınızda sadece belirli bir özellik ya da özelliklerin üzerinde yoğunlaşmayın.** En başarılı yetiştiriciler ideal köpeğe genel olarak yaklaşarak ulaşırlar. Yine de ırk tipi için çok önemli olduklarına inandıkları belirli bir özelliği vurgulamaktan kendini alamayan yetiştiriciler de vardır. Bir yetiştirici için bu kafa; diğeri için sırt çıkışı; bir başkası için kürk yapısı olabilir. Sadece tek bir özelliğe odaklanmanın en büyük tehlikesi ellerindeki kan hattından diğeri özellikleri yitiriyor olmalarıdır.

- **Net görebilmek için güvendiğiniz bir kişiden köpeklerinizi sizin adınıza değerlendirip dürüstçe artı ve eksilerini söylemesini isteyin.** Bu arkadaşınız dışı köpeğinizin seceresine bakarak kısa ve uzun dönem üretim hedeflerinize bakabilir. Bu değerlendirmeleri kendinizinkilerle karşılaştırın ve eksiklerinizin farkına vararak durumu düzeltecek tedbirler alın.

- **İrk standardını iyi anladığınızdan emin olun.** İdeal köpeğin neye benzediği o ırk için ne anlam ifade ettiğine dair net bir fikre sahip olmalısınız. Başarılı bir yetiştirme programınızda dürüstlük en önemli etmendir. İrkin geleceği için bu dürüstlüğe hepimizin ihtiyacı vardır.

Yetiştirici körlüğü ister tek bir köpeğe isterse de daha fazla köpeğe sahip olsun herkes için yanlış yönlendirici bir yaklaşımdır. Kişiyi kendi köpeğindeki hataları görmezden gelmesine neden olurken rakiplerindeki artıları takdir edemez noktasına getirir.

Yetiştirici körlüğü aynı zamanda kişilere yarışma alanında sergilediği köpeğin tipine uysun diye ırk standardını çarpıtma bahanesi verir. Bu tip yetiştiriciler köpeklerinin muhteşem kafaları ya da sıkı sırt çizgisiyle öyle meşguldürler ki hakemin köpeklerinin kısa boynuni, zayıf göğüs yapısını, birbirine yakın topuklarını ve sınırlı adımlarını görebildiğini fark etmezler bile.